ISSN 0130-528X

UKRAINIAN LITERARY STUDIES

УКРАЇНСЬКЕ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Issue 91 | Випуск 91

Scientific journal | Збірник наукових праць

Published 1–2 issues per year | Виходить 1–2 рази на рік

Published since 1966 | Видається з 1966 року

The Ivan Franko National University of Lviv | Львівський національний університет імені Івана Франка

2026

ISSN 0130-528X • Українське літературознавство • 2026 • Випуск 91 • С. 57–75
Ukrainian Literary Studies • 2026 • Issue 91 • P. 57–75

УДК 821.161.2-94-95.09:37.011.3-057.4:001-051"19/20" Л.Бондар
DOI:

РОМАНТИКА ТВОРЧОГО НЕСПОКОЮ: АМПЛІТУДА НАУКОВИХ ПОШУКІВ ЛАРИСИ БОНДАР

Юрій ГОРБЛЯНСЬКИЙ, Марина КУЛЬЧИЦЬКА

Анотація. Стаття присвячена осмисленню етапів фахового становлення та діапазону науково-педагогічної діяльності Лариси Бондар, що, на думку авторів, виявила себе в академічному просторі Львова і всієї України другої половини XX – початку XXI ст. як продуктивна науковиця, глибока знавчиня українського письменства, мемуаристка, організаторка наукового життя, педагогиня.

Метою статті було накреслити координати наукових пошуків і педагогічної праці знаної україністки Л. Бондар, котра значну частину свого життя пропрацювала у Львівському національному університеті імені Івана Франка.

У статті застосовано інструментарій культурно-історичного, біографічного та дискурсивного **методів.**

Наукова новизна. У статті наголошено, що Л. Бондар небезпідставно вважають одним із напроникливіших сучасних українських дослідників творчості І. Франка і Т. Шевченка, авторкою змістовних спогадів про науковців і митців, яка пише «під знаком шанобливого ставлення до традиції». Найбільш яскраво дослідниця виявила свій аналітичний талант передусім у синтетично-мікропоетикальних франкознавчих і шевченкознавчих студіях.

У **висновках** підкреслено важливість осмислення творчих і наукових здобутків професіоналів, майстрів своєї справи як вияв належного пошанування людської праці й вагомий чинник поступу. Ідеї, концепти, гіпотези й проспективні проєкти, які згенерувала за багаторічне професійне життя Л. Бондар, для котрої завжди понад усе в житті були «поезії дивнії чари», заслуговує на уважне освоєння й републікацію, адже вони можуть стати дороговказом і джерелом натхнення і для фахівця, і для не одного неофіта сучасної літературознавчої науки.

Ключові слова: біограма, науково-педагогічна діяльність, літературознавство, франкознавство, шевченкознавство, мемуаристика, літературні взаємодії (контакти), мікроаналіз, «усне літературознавство».

І вбогі жили б ми, понурі, як мари,
Якби не поезії дивнії чари.

Іван Франко

Вступні зауваги: актуалізація теми. Планета Земля заселена всяким людом. І кожен своє мислить, своїм переймається, причому здебільшого повсякденними клопотами. А водночас у добу штучного інтелекту та соціальних мереж посеред людей є й такі, що своє дрібничкове повсякдення наче не зауважують, їх передусім захоплює світ культури, мистецтва, книги, світ розмислу, знання, таємні

© Горблянський Юрій, Кульчицька Марина, 2026

шифри образів, символів і сенсів, краса й духовий пошук, традиція естетичного й інтелектуального поступу. У фокусі їхньої постійної уваги світ ідеалів, злети й падіння людського духу, дар творчого генія. До таких особистостей, для яких мало важать розмаїті й нескінченні пощоденні обивательські проблемки та прикрощі, але які ніколи й нізащо не всупокоять свої безперервні міркування про людей та ідеї вголос у діалозі чи навпошепки, монологічно в час усамітнення, належить Лариса Бондар, яка в останню декаду квітня 2026 року відсвяткувала свій черговий ювілей. Властиво, саме з такою несупокійною й завзятою натурою прийшла вона в цей світ і вже інакше не може жити. Її інтелект не може вдовольнитися раз і назавше відшуканою істиною й заспокоїтися: її покликання – перебувати в перманентному інтелектуальному пошуку, заповзятливо віднаходити, відкривати, перевідкривати, відчитувати для себе і світу давні й нові сенси у фактології життєписів митців і в текстах, формулювати гіпотези-здогади, дошукуватися переконливих фактів, свідчень і аргументів для вмотивованих висновків і, якщо – буває – не вдається відшукати відповіді на свої запити, жодним чином не скаржитися на невдачу. Про це свідчить її фахове становлення як науковця й педагога.

Історія питання: огляд публікацій. Життєвій долі, а також науковій і педагогічній діяльності Л. Бондар наразі присвячено небагато публікацій, але й із них ми переконуємося, що її постать є непересічною в академічному просторі України другої половини XX – початку XXI ст. Так, у численних наукових виступах Івана Денисюка віднайдемо прихильні характеристики наукових пошуків Л. Бондар, де, зокрема, підкреслено вагу її мікроаналітичних франкознавчих студій, написаних у дусі «герменевтики тексту, close reading» [23, Т. 2, с. 241], та «глибоке проникнення» в євангельські мотиви у творчості І. Франка [25, с. 262]. Симптоматичною (як символічна оцінка) є і його присвята своєї високолетної (одне з Денисюкових улюблених слів) мікропоетикальної розвідки «Барва, мелодія й температура sensations і sentiments (мікростудія Франкової “Дріади”)» [див.: 23, т. 2, с. 163].

До осмислення наукових напрацювань Л. Бондар долучилася і Я. Мельник, яка в передмові до книги «Три любовні історії Івана Франка» спробувала виявити головні риси літературознавчого письма авторки книги: по-перше, «незвичність вибору» героїнь любовних історій поета (із загальновідомої тріади коханих жінок фігурує лише «перша і остання любов» Ольга Рошкевич, інші «історії» присвячені малознаним у франкознавстві постатям – таємничій «другій нареченій», «славній дівчині» Ользі Білинській та «прекрасній, ексцентричній, загадковій «французькій помані»); по-друге, «досконале володіння… технікою повільного читання, уміння вловлювати тони й півтони художнього слова»; по-третє, бездоганне володіння науковим інструментарієм: «…із успіхом, – наголошує Я. Мельник, – може концентрувати свої дослідницькі зусилля на пошукові необхідного емпіричного матеріалу, експлуатувати універсальні можливості “контактного” методу» [35, с. 5]; по-четверте, «особливого повабу» науковому викладу у книзі додає

ISSN 0130-528X • Українське літературознавство • 2026 • Випуск 91

«своєрідна… “запитальна” риторика, гіпотези і припущення, причому, далебі, не завжди на рівні умовного способу» [35, с. 6].

У «Післямові» до книги «Три любовні історії Івана Франка» Микола Ільницький зауважує: «Розвідку Лариси Бондар можна назвати цікавим зразком синтетичного літературознавства, в якому органічно поєднані факти зовнішньої біографії із внутрішнім біографізмом, захованим у внутрішній структурі тексту» [див.: 26, с. 82]. Дослідниця, додає він, «демонструє тонкий аналітичний інструментарій, вона вловлює натяки у віршах, зіставляючи їх з деталями листів, спогадів, будує версії і змушує читача повірити в них, оскільки вони засновані на глибокому знанні й розумінні текстів, передусім ліричних творів поета, які бережуть найпотаємніші чуття багатого скарбу його душі…» [26, с. 83]. Словом, автор післямови закцентував на важливій рисі наукової стилістики Л. Бондар – вона вміє видобувати додаткові – приховані – знання про тексти засобами неспішної мікропоетикальної аналітики, пильного й завзятого відшукування додаткового «фактажу» про текст у його глибинних – підтекстових і контекстуальних – структурах.

Про виразні особливості літературознавчої, точніше – франкознавчої, дослідницької манери Л. Бондар веде мову й Роман Голод у післяслові до збірника її статей «Під знаком хреста: франкознавчі студії» (Львів, 2008). Він називає її одним із напроникливіших і найскрупульозніших дослідників творчості І. Франка, яка пише «під знаком шанобливого ставлення до традиції», «традиції вітчизняного франкознавства» і не допускає у своєму дослідницькому господарстві «псевдоліберальної “розхристаності”, яка нищить усе довкола, щоби потім “низини” скошеної геніальності споглядати з кардликових “вершин” власного самоствердження» [20, с. 216]. Щоби уникнути некоректності гіпотез і результатів наукового пошуку, літературознавиця, за слушним спостереженням автора післямови, дослідницьку увагу концентрує головно на тексті твору (як це спостерігаємо, зокрема, в етапній студії про Франкову новелу «Хома з серцем і Хома без серця» – «Коли екстреми ся стрічають»); це дає змогу «глибше збагнути й оригінально інтерпретувати систему образів і персонажів твору, виявити їхній зв’язок із євангельськими темами та мотивами» [20, с. 218]. На думку Р. Голода, авторці книги вдалося, завдяки високій шляхетності власної душі, «уникнути гонитви за дешевими сенсаціями, дріб’язкових наукових зарібків на спекуляції пікантними подробицями Франкових love stories», витримати наукову об’єктивність у коректному висвітленні релігійних переконань автора «Мойсея», а також належно й тактовно (без захмарного патосу) поцінувати наукові здобутки і «сивочолих “ветеранів” вітчизняного франкознавства» (І. Денисюка та Андрія Скоця) та своїх колег (Валерія Корнійчука), і уважно приглянутися до пошуків молодої парості (Володимира Микитюка, Анни Білої, Алли Швець та ін.), до формування якої була особисто співпричетна і відчувала глибоку відповідальність.

Високу оцінку наукової й педагогічної діяльності Л. Бондар дали колеги в ювілейний рік святкування 160-річчя від заснування кафедри руської (української)

словесності у Львівському університеті [19; 30]. До прикладу, Микола Легкий і Святослав Пилипчук відзначили, що студія «Три любовні історії Івана Франка» «значно розширює горизонти досліджень інтимних сторінок життя поета», «додає не одну "картку" до психобіографії Івана Франка» [30, с. 28–29].

Популяризації науково-педагогічних здобутків Л. Бондар свого часу прислужилася і ювілейна сильветка Ю. Горблянського, у якій автор висновує, що «несупокійна евристична вдача та органічний науково-філологічний інтелектуалізм» створюють довкола її особистості «ауру безсумнівної авторитетності в українській літературознавчій науці» [див.: 21, с. 206]. Важливими для актуалізації самопосвятного життя науковиці є й численні енциклопедично-довідкові біограми на зразок лаконічної сильветки Р. Крохмального [28], а також аналітичні публікації, як у монографії "De nobis non nobis…" [див. докладніше: 29] та ін.

Про діапазон та резонанс наукових пошуків Л. Бондар свідчить і високий індекс цитування – численні поклики на її творчий доробок у сучасних історико-літературних і теоретичних літературознавчих працях [див. зокрема: 23; 27; 31; 32; 34; 36; 37].

Виклад основного матеріалу. Знакова українська літературознавиця, франкознавиця, шевченкознавиця, педагогиня й мемуаристка сучасності Лариса Бондар народилася в надскладний для України і світу час, у 1941 р., у місті Лубні (така форма назви міста має глибоке коріння в живій народній мові; їй віддає перевагу й сама дослідниця, бо вважає її більш автентичною), що на Полтавщині, у родині педагогів, також філологів-україністів. Згадуючи батьків у дружньому колі, науковиця коли-не-коли жартома (у стилі спонтанного вияву вродженої гіперскромності) зізнається: «У нашій родині – один кандидат наук і один науковець: кандидат наук – це я, а справжнім науковцем був мій батько…» (ідеться про знаного українознавця, педагога і краєзнавця Львівщини другої половини XX ст. Петра Бондаря, автора численних статей і краєзнавчих брошур, з-поміж яких чи не найбільш популярна була про місця перебування («стежки») Лесі Українки у Львові). Час від часу Лариса Петрівна з неабияким пієтетом споминає й матір як успішну, творчу й вимогливу учительку-практика з неординарними педагогічними якостями.

Після численних життєвих пертурбацій, переживши жахливе лихоліття найжорстокішої й найбільш смертоносної в історії людства Другої світової війни, родина Бондарів переїхала жити до Львова – саме тому Лариса Петрівна вважає себе корінною львів'янкою. Тут навчалася у школі, а потім, до 1963 року, студіювала україністику на філологічному факультеті Львівського державного університету імені Івана Франка. Надалі її життя, через мерехтіння дат, скидається на справжній шарварок: у 1963 – 1972 рр. працювала в численних закладах освіти (у вечірній школі с. Водяного Пустомитівського району, Львівському медичному училищі № 2, Львівській школі-інтернаті № 2 (до речі, тут до виходу на пенсію викладала українську мову й літературу її мати), Львівській заочній школі № 3); у 1972 – 1976, 1984 – 1989 працювала науковим співробітником Інституту

ISSN 0130-528X • Українське літературознавство • 2026 • Випуск 91

суспільних наук АН України (тепер – Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України), а одночасно прагнула зреалізуватися як педагог вищої школи: 1976–1978 рр. – викладач кафедри теорії та практики редагування, 1979–1984 рр. – старший викладач кафедри книгознавства та організації книжкової торгівлі Українського поліграфічного інституту ім. І. Федорова (донедавна – Українська академія друкарства, яка на хвилі загальної тенденції до укрупнення закладів вищої освіти в Україні внаслідок реорганізації ввійшла як окремий навчально-науковий підрозділ до структури Національного університету «Львівська політехніка»); 1977 – 1978 рр. – старший викладач Рівненського державного педагогічного інституту (з 1998 р. – Рівненський державний гуманітарний університет). Наприкінці 1980-х – на початку 1990-х років (у час поступового руйнування тоталітарної системи СРСР і на зорі державної незалежності України) Л. Бондар брала активну участь у культурно-громадському й політичному житті, зокрема у створенні Народного руху України.

У 1989 р. доля знову привела науковицю до Львівського державного (з 1999 р. – національного) університету імені Івана Франка, у якому вона пропрацювала понад три десятиліття аж до виходу на пенсію: у 1989 – 1991 рр. Л. Бондар – завідувач лабораторії франкознавчих досліджень, а в 1996 – 2005 рр. – директор Інституту франкознавства Львівського університету (до її безпосередніх заслуг на посаді директора Інституту належить, зокрема, те, що вона зініціювала – після 30-річної перерви – проведення щорічних франкознавчих конференцій, налагодила постійне видання матеріалів і тез франківських конференцій, заснувала й випрацювала концепцію Франківського міждисциплінарного наукового семінару «Перехресні стежки» та серію наукових видань «Франкознавчі студії»; у 1992 р. започаткувала (разом із Миколою Дзураком, тодішнім директором Літературно-меморіального музею Івана Франка у Криворівні) Франківські літні читання на Гуцульщині, які в середовищі франкознавців відразу ж назвали «конференціями на пленері»).

У 1991 – 2023 рр. Лариса Петрівна працювала на посаді доцента кафедри української літератури ім. акад. М. Возняка Львівського університету. За той час під її керівництвом було захищено 6 кандидатських дисертацій: у її науковій школі відточували майстерність знані в сучасній українській літературознавчій науці особистості (Микола Легкий, Роман Голод, Роман Крохмальний, Наталія Демчук, Лариса Куца, Вікторія Грень), котрі досі розбудовують свої індивідуальні траєкторії дослідницького пошуку. Ігноруючи кількісні показники власної продукції та кар'єрні успіхи, за слушним спостереженням Р. Голода, Лариса Бондар, «як і semper magister усіх вчителів – Іван Франко, цілковито віддається улюбленій справі, демонструючи своїм учням приклад <…> "добірної людини"» [20, с. 224].

У 1991 – 1994 рр. Л. Бондар доволі інтенсивно працювала і на посаді завідувача відділу франкознавства Львівського відділення Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України (тепер Інститут Івана Франка): вона, зосібна,

брала активну участь у підготовці до друку і була членом редакційної колегії додаткових томів (т. 51–54) до Зібрання творів І. Франка у 50 томах. Перед виходом на пенсію близько року у 2022–2023 рр. працювала на посаді провідного фахівця Інституту франкознавства Львівського університету.

Лариса Бондар була активною учасницею процесу відновлення діяльності Наукового товариства імені Шевченка в Україні: член НТШ (з 1990), секретар Літературознавчої комісії НТШ (1990 – 1998), дійсний член НТШ (з 2023), постійна прелеґентка (доповідачка) на щорічних весняних та осінніх наукових сесіях НТШ.

Науково-дослідницька активність (авторка понад 140 праць із історії української літератури XIX та XX ст., українсько-білоруських літературних зв'язків, франкознавства, шевченкознавства, письменницького епістолярію, із історії науки, мемуаристика тощо) та багаторічна педагогічна діяльність створили Л. Бондар репутацію одного з найавторитетніших сучасних українських літературознавців-ерудитів. Голос науковиці, якій доля подарувала близьке спілкування з відомими українськими митцями, ученими, педагогами, зокрема, із Семеном Шаховським, Федором Неборячком, Ярославом Ковалем, Іваном Денисюком, Леонілою Міщенко, Любомиром Сеником, Леонідом Новиченком, Романом Головиним, Миколою Старовойтом, Тарасом Салигою, Романом Гораком, Богданом Якимовичем та багатьма іншими, із кожним роком набирав тембру самостійности й новаторської оригінальности. Саме тому її книги «Українсько-білоруські поетичні взаємини 1965–1975 рр.» (1977), «Три любовні історії Івана Франка» (Дрогобич, 2007), «Під знаком хреста: франкознавчі студії» (Львів, 2008), а також численні статті аналітико-синтетичного, історико-літературного й історико-теоретичного ґатунку, передмови, рецензії, спогадові дописи інтенсивно циркулюють у сучасній українській гуманітаристиці, хоча, на жаль, більшина з них розсипана по різних виданнях. Мимоволі дошкуляє прикра думка, що людина, яка присвятила життя ідеї високого служіння науці, урешті так і не здобулася на те, щоби видати бодай підсумковий том своїх зібраних праць.

Як науковиця Л. Бондар можна зараховувати до покоління шістдесятників, котре сформувалося у хрущовську відлигу на зорі суспільно-політичної й культурної активности таких яскравих творчих індивідуальностей, як Іван Світличний, Іван Дзюба, Євген Сверстюк, Микола Вінграновський, Іван Драч. Після успішного захисту дипломної роботи про лірику Ліни Костенко на припочатку в поле зору молодої дослідниці потрапляє автобіографічна повість в українському письменстві XX ст. (зокрема, твори Олександра Довженка, Петра Панча, Михайла Стельмаха); у науковому збірнику «Українське літературознавство» можна знайти декілька її публікацій, які свого часу привернули увагу наукової спільноти.

Працюючи в Інституті суспільних наук АН України, Л. Бондар познайомилася зі вже знаними тогочасними україністами – Григорієм Нудьгою, Любомиром Сеником, Степаном Трофимуком, Миколою Родьком та ін. Тут вона обирає предметом наукового опрацювання українсько-білоруські літературні зв'язки. Їй

ISSN 0130-528X • Українське літературознавство • 2026 • Випуск 91

припала до душі дослідницька традиція, яку започаткував ще Іларіон Свєнціцький, а після нього звіднедавна розвивали Іван Денисюк і Павло Охріменко. Молода літературознавиця налагоджує тісні взаємини з білорусом і білорусистом В'ячеславом Рагойшею та його дружиною, її близькою подругою Тетяною Кобржицькою. Ця дружба і наполегливість стали важливими чинниками її швидкого наукового зростання: у 1975 р. вона успішно захистила кандидатську дисертацію в Інституті літератури Білорусії, а через два роки вийшла друком її монографія «Українсько-білоруські літературні взаємини 1965 – 1975 рр.», яка стала вагомою появою тодішньої української літературної науки.

Свого часу видатний американський теоретик гуманістичної психології, до речі, син єврея-емігранта з українських земель, Абрагам Маслоу у розвідці про психологію науки недвозначно писав, що наукова праця потребує особливо терпіння, наполегливості, "приліпленості" до неї, невідхильного зосередження на розв'язуваній задачі, духовної сили для переборення неминучих розчарувань. На його переконання, необхідним для тривалої успішної діяльності в науці є пристрасть, хачарованість, одержимість [див. більше: 33, с. 184]. Властиво саме такі поведінкові риси особливу залюбленість у педагогічну справу та науковий пошук можна було спостерігати в діяльності Л. Бондар .

Отож у фокусі наукових зацікавлень Л. Бондар завжди було передусім українське письменство XIX та XX ст.; одночасно, як ми зазначили вище, ще з молодого віку вона вивчала культурні й літературні зв'язки білоруського й українського народів другої половини XX ст. (причому білорусистика не стала, так би мовити, суто «гріхом молодості», позаяк після успішного захисту кандидатської дисертації та публікації монографії науковиця у своїх публікаціях наступних десятиріч часто апелювала до проблематики українсько-білоруських культурних і літературних взаємин).

До речі, саме такий – контактний – дослідницький вектор став пріоритетним у монографії «Українсько-білоруські поетичні взаємини 1965–1975 рр.». У книзі переконливо й поліаспектно обґрунтована продуктивність порівняльного вивчення літературних феноменів як важливого інструмента для виявлення й осмислення розмаїтих «зв'язків і взаємодій в історії всесвітньої літератури» [13, с. 8]. До честі авторки монографії, яка, звісно, писала свій текст в умовах репресивних ідеологічних лещат і змушена була обережно законтурювати окремі ідеологомісткі псевдоконцепти (скажімо, про доцільність вжитку «скомпрометованого терміна» «компаративістика», як це робили чеські та словацькі літературознавці, тощо), а потім усіма силами доводилося завзято «вириватися» поза рамці «переляканої» літературної недонауки, ведучи філігранною науковою стилістикою у типологічно-зіставній манері конструктивну розмову про численні теоретичні концепції, а також типи та потенційні можливості порівняльних студій.

> «Більшість сучасних дослідників, – наголошувала Л. Бондар, – розрізняють контактні зв'язки, які передбачають прямий чи посередній зв'язок між авторами і літературами, і типологічні збіги, які таких контактів не передбачають, а

виникають у результаті самостійного розвитку на подібній історичній основі. Деякі літературознавці говорять ще про генетичні зв'язки, розглядають подібні явища як результат їх генетичної спорідненості і наступних розходжень…» [13, с. 13].

І надалі, не зволікаючи, у такій самій розважливій манері після ілюстративного представлення теоретичних пропозицій Віктора Жирмунського додає важливе спростування-уточнення: «Гадаємо, що нема підстав виділяти генетичні зв'язки як окремий тип літературної взаємодії, бо спільність походження, так само як і вплив, може бути підведена під поняття літературних контактів» [13, с. 13]. Молода дослідниця не зупинилася на звичайному ілюстративному репродукуванні теоретичних побудов, а докладно описала найбільш продуктивні концептуальні пропозиції тогочасних теоретиків, які були здебільшого репрезентантами країн соціалістичної співдружності. На її думку, теоретики слушно вважали, що вивчення процесу взаємодії літератур, окрім визначення основних його типів, потребує і класифікації форм літературних взаємин. Так, Ірина Ненупокоєва, окрім впливу, запропонувала й інші форми літературної взаємодії – переклад, запозичення, наслідування, стилізація, ремінісценція, образна аналогія. Своєю чергою Анатолій Волков відкинув стилізацію, ремінісценції, образні аналогії, натомість запропонувавши інші форми – засвоєння в оригіналі, переробка, авторське підкреслення взаємодії і середньовічні відтворення та версії. Георгій Ломідзе виключив наслідування й запозичення, оскільки вони, уважав він, є продуктивними «формами взаємодії, в результаті яких виникає нова якість» [див.: 13, с. 15].

«Дослідник У. Фохт, – у лаконічний спосіб провадить далі аналітичний зондаж тогочасних домінантних теоретичних концепцій авторка книги, органіч-но супроводжуючи власним коментарем, – розрізняє такі форми взаємодії, як відтворення, розвиток, використання, протиставлення, які швидше є способами спілкування літератур. С. Тураєв пропонує таку класифікацію: вплив суспільних ідей, які містяться в творчості письменника; вплив художньої творчості в цілому, окремих художніх відкриттів і навіть прийомів; вплив естетичних ідей. Очевидно, тут маємо справу з класифікацією впливів, а не форм літературної взаємодії» [13, с. 16].

Найбільш переконливою і «найповнішою» науковиця слушно вважала класифікацію словака Діоніза Дюришина, засад якої, зокрема, послідовно дотримувався український літературознавець Григорій Вервес. Словацький теоретик, пише Л. Бондар, контактні зв'язки поділяв на екстерні (зовнішні) і інтерні (внутрішні), або вторинні, що ведуть до впливів, які можуть бути активними, пасивними, суттєвими, частковими, інтегруючими (по лінії відштовхування) і комплементарними (взаємодоповнюючими); диференціюючий вплив включає в себе пародію, травестію, творчу полеміку, інтегруючий вплив – ремінісценції, імпульси, співпадання, філіації; види співпадання – запозичення, наслідування, переробки [докладніше див.: 13, с. 16].

ISSN 0130-528X • Українське літературознавство • 2026 • Випуск 91

У підсумку теоретичного огляду вивчення літературних взаємодій Л. Бондар закцентувала увагу на потребі переходу від дослідження бінарних зв'язків до багатопланових як важливу тенденцію тогочасного літературознавства – «створення синтетичної картини явищ літературної взаємодії у світовому масштабі» у двох аспектах порівняльного аналізу – синхронічному та діахронічному [див. докладніше: 13, с. 17–18]. Словом, якщо ігнорувати окремі, засмічені ідеологічними потоками, пасажі, і з розумінням трактувати їх крізь призму біблійної засади «кесареві кесареве, а Богові Боже», то на основі аналізу монографії Л. Бондар вкотре переконуємося, що й у лещатах ідеологічного засилля тоталітарного режиму в СРСР можна було творити менш-більш вартісну наукову продукцію, дотримуватися бодай умовно незаборонених параметрів об'єктивного наукового дискурсу, зокрема й у вивченні «зв'язків і взаємодій» літературних традицій чи окремих її репрезентантів. У вступі, трьох розділах і висновках монографії «Українсько-білоруські поетичні взаємини 1965–1975 рр.» відчуваємо зрілість дослідницького голосу авторки, яка майстерно розпросторює свій наратив, демонструючи глибоке розуміння специфіки наукової проблематики, а також жанрових і стильових координат теоретичного й історико-літературного викладу.

Літературознавчий професіоналізм Л. Бондар особливо вияскравлюється у «практичній» частині – трьох розділах – монографії, де представлене філігранне логічно-послідовне й аналітико-синтетичне осмислення споріднених і національно своєрідних тем, мотивів, образів в українській і білоруській поетичних культурах непростого для повноцінного творчого самовияву десятиліття в умовах тоталітарного режиму (хрущовська відлига – початок брежнєвських застійних літ). Незменш фахово, із подиву гідною науковою, лапідарно-тезовою системною викладовою стилістикою у книзі змонтовані й висновки.

Після шліфування наукового інструментарію у процесі вивчення українсько-білоруських поетичних взаємин наділа упродовж декількох десятиліть думки Лариси Петрівни чимраз рясніше проростали на полі наукового франкознавства. Результатом її франкознавчих пошуків стали численні публічні виступи й публікації. Звісно, найбільш резонансними були дві її франкознавчі книги «Три любовні історії Івана Франка» (Дрогобич, 2007) та збірник монографічного формату «Під знаком хреста: франкознавчі студії» (Львів, 2008). Окремо на першій книзі не будемо зупинятися, бо поміщені в ній три «любовні історії» ввійшли до другої книги.

У книзі зібраних студій «Під знаком хреста» Л. Бондар постала як франкознавець із досить-таки широким наукових зацікавлень та репертуаром жанрів. У численних публікаціях вона розмірковує над біблійними сюжетами, мотивами, образами у спадщині Івана Франка: «Образ Ісуса Христа в художній інтерпретації Івана Франка», «Діва Марія як художній образ», «Іван Франко і святий апостол», «Під знаком хреста: євангельські мотиви в творчості Івана Франка», «Світоглядна й естетична функція міфу в творчості Івана Франка» тощо. Перераховані праці можуть слугувати підтвердженням цілеспрямованого наукового пошуку. Вони нагадують

різнобарвну мозаїку ширших і вужчих наукових публікацій, у яких опрацьовано проблеми світоглядних орієнтирів І. Франка, висвітлено поетику його художніх текстів та дискурс наукових студій, присвячених інтерпретації біблійних тем, мотивів, образів, сюжетів.

Багато статей книги «Під знаком хреста» розбудовані на інтерпретаційно-мікропоетикальній та евристично-популяризаційній проблематиці поезії й белетристики, причому засобами синтетично-мікропоетикального аналізу («Коли екстреми ся стрічають… (студія над Франковою новелою “Хома з серцем і Хома без серця”)», «“Наймит”. Незакінчена поема І. Франка», «Два драматичні уривки І. Франка», «Збірка “Із днів журби”: пейзаж душі», «Дві Франкові терцини: образ душі» тощо). Доволі своєрідними є й контактно-біографічні пошуки Л. Бондар, зокрема, в аспекті розкодування шифрів інтимних стосунків («любовних історій») генія («Друга наречена», «Французька помана», «Перша і остання любов») або на зразок «штриха до взаємин Івана Франка та Лесі Українки» – стаття «Відлуння». Перечитуючи франкознавчий доробок Л. Бондар, кожен – і знаний учений, і неофіт-літературознавець – віднайде для себе чимало нового, цікавого, а почасти перевідкриватиме для себе І. Франка не просто як неординарного літератора, а як одного з найбільших геніїв українського та світового письменства.

У франкознавчій книзі дослідниця виступила і в якості рецензента й оглядача літературознавчих новинок («Молоде франкознавство: дві нові монографії» – про книги Алли Швець «Злочин і катарсис. Кримінальний сюжет і проблеми художнього психологізму в прозі Івана Франка» (Львів, 2003) та Анни Білої «Образ автора в ліриці Івана Франка» (Донецьк, 2002); «Монументальне дослідження Франкової лірики» – ґрунтовний науково-експертний аналіз докторської монографії Валерія Корнійчука «Ліричний універсум Івана Франка: горизонти поетики» (Львів, 2004)). Тут поміщені й узагальнювально-синтетичні проблемні виступи, передмовні статтті («М. Возняк – рецензент творів Івана Франка», «Фундаментальне франкознавство на порозі XXI ст.: основні завдання та проблеми», «Сучасне франкознавство: проблеми, перспективи», «Передмова до книжки В. Микитюка “Іван Франко та Омелян Огоновський: мовчання і діалог”», «Іще один здобуток франкознавчої науки»), а також науково-мемуарні нариси, у якій впадає в око неповторна характерологічна манера та ерудиція авторки («Завжди учень, завжди учитель» (Професор І. О. Денисюк)», «Semper tiro у Франковій академії (Доцент А. І. Скоць)»).

Словом, для кожної праці Л. Бондар прикметні ґрунтовність опрацювання проблеми, скрупульозно дібраний, пропущений через верифікаційне, досвідне сито фактаж і розважлива, глибоко продумана, духовно пережита й душевно прочута відповідальність за кожну вербалізовану тезу та переконливу доказовість. Свій франкознавчий доробок авторка книги, либонь, не випадково конкретизувала підзаголовковим уточненням «студії», адже в її працях маємо зразки неспішного поглибленого вчитування-декодування численних макро- і мікронюансів

ISSN 0130-528X • Українське літературознавство • 2026 • Випуск 91

Франкового життя і творчости, що є результатом майстерного застосування інструментарію культурно-історичного, біографічного, герменевтичного, мікроаналітичного методів, а також методу повільного читання, або ж *close reading*. Найбільш виразно неповторна, згущена аналітико-синтетична дослідницька метода Л. Бондар зреалізована у статтях «Образ Ісуса Христа в художній інтерпретації Івана Франка», «“Коли екстреми ся стрічають…” (студія над Франковою новелою “Хома з серцем і Хома без серця”)», а також у «трилогії» «любовних історій» І. Франка – «Друга наречена», «Французька помана» та «Перша і остання любов».

У літературознавчій україністиці Л. Бондар шанують і як одну з найповажніших шевченкознавців сучасности, бо їй поталанило підібрати свої ключі, мірила й вектори аналізу Шевченкових художніх світів за допомогою повільного поглибленого вчитування в текст і згущеного мікропоетикального аналізу) [див.: 14; 15; 16]. Дослідниця сама безпосередньо вряди-годи ностальгійно згадує пієтетно-екзальтовану оцінку А. Скоця її статті про Шевченкову «Причинну»: прочитавши статтю про шість світів у баладі [14], Андрій Іванович підійшов до неї і патосно заявив, що тепер вона може помирати, бо вже ніколи й нічого кращого не напише.

Виразно оригінальною є Л. Бондар і як авторка численних передмов до наукових збірників і монографій, а також як рецензент філологічних новинок. Прикметно, що, незважаючи на дещо некомфортні, виразно полемікомісткі, дискусійні інтонації вступних статей Л. Бондар, професор А. Скоць завше звертався суто до неї з проханням написати передслово до книг – двох франкознавчих і однієї шевченкознавчої [див.: 10; 17; 18].

Значною мірою інноваційним є ще один формат наукового дискурсу, який свого часу запропонувала Л. Бондар – мозаїчна реконструкція принагідних записів, конспектів академічних виступів професора Івана Денисюка, у яких їй удалося зафіксувати «золотий потік» живого філологічного мислення знакового україніста ХХ – початку ХХІ ст.: тут відшукаємо численні оригінальні спостереження й міркування з приводу різних теоретичних понять та історико-літературних феноменів письменства України та світу [див.: 1; 2; 5].

Свій неповторний шарм має і мемуаристика Л. Бондар. Її спогадові рефлексії про відомих особистостей, представників української науки й культури другої половини ХХ – початку ХХІ ст. (Івана Денисюка [3], Андрія Скоця, Григорія Нудьгу, Миколу Старовойта, Мирослава Мороза [4], Романа Кудлика [8] та ін.) поєднують оригінальність викладової манери, насиченість фактами й емоційністю, об’єктивність і повагу до фактологічної точности, а також неабияку пластичність портретно-психологічних характеристик. Такими місткими на факти та пластичними є відтворення духовних профілів сучасників і в принагідних усних розповідях Лариси Петрівни, яка (про це добре відомо друзям, колегам і родині), як і Іван Остапик (неперевершений педагог-ерудит, котрий працював на філологічному факультету Львівського університету в останні десятиліття ХХ – початку ХХІ ст.), є однією із найколоритніших і найвибагливіших адептів феномену «усного

літературознавства» (це дотепне понятійне окреслення належить світлої пам'яті професорові І. Денисюку). Властиво у безпосередньому контакті авторка книги «Під знаком хреста» заполонює увагу кожного співрозмовника невичерпністю інтелекту, багатством згадуваних фактів, життєвих бувальщин і дивовижною точністю знання (аж до мікроподробиць) численних художніх текстів українського письменства XIX – XX ст., що засвідчує її незаперечно глибокий філологічний, або – точніше – літературознавчий, професіоналізм і добру – вроджену або ж натреновану – пам'ять

Варто згадати ще один важливий момент творчої біографії Л. Бондар – про листування з численними колегами й письменниками (зокрема, із Леонідом Новиченком, Іваном Денисюком, Федором Погребенником, Тамарою Гундоровою, Романом Головиним та ін.), яке після оприлюднення стане додатковим документальним джерелом для вивчення особливостей інтелектуальної атмосфери й академічної культури в Україні другої половини XX – початку XXI ст.

Висновки та перспективи дослідження. Отож наукова продуктивність (близько півтораста публікацій) та багаторічна педагогічна діяльність утвердили за Л. Бондар репутацію одного з найавторитетніших українських літературознавців-ерудитів сучасности. Голос науковиці, якій доля подарувала близьке спілкування з відомими українськими митцями, ученими й педагогами – Семеном Шаховським, Федором Неборячком, Ярославом Ковалем, Іваном Денисюком, Леонілою Міщенко, Любомиром Сеником, Леонідом Новиченком, Миколою Старовойтом, Тарасом Салигою, Світланою Кочергою, Тетяною Мейзерською та багатьма іншими, із кожним роком набирав тембру самостійности й новаторської неповторности. Ув академічному середовищі добре пам'ятають та особливо цінують її численні резонансні франкознавчі й шевченкознавчі публікації, а також виступи на різних наукових форумах. Саме тому настільки важливими для українського літературознавчого поступу були і є її книги, а також статті, передмови, рецензії, мемуарні писання, які подосі вельми інтенсивно циркулюють в сучасній українській гуманітаристиці. Зрештою, усі, хто мав і має щастя спілкуватися з Ларисою Петрівною, можуть підтвердити, скільки живих думок, гіпотез, спостережень, задумів вона дотепер продукує й проартикульовує за кожної нагоди, віддаровуючи як духовно-інтелектуальний заповіт і невтомно мотивуючи співрозмовників-колег до праці над океанним безкраєм естетичного багатства українського письменства.

Принагідно чомусь пригадався розмисел-закид І. Франка про те, що головною причиною безплідності й бездарності «нашої (галицької) літератури» (тут доречно радше думати і про малопродуктивність науковців як представників творчого середовища) є, зокрема, те, що ми «не вміємо говорити попросту і свобідно те, що думаємо, не сміємо не раз навіть думати і аналізувати те, що чуємо», бо, мовляв, «виховані в наскрізь фальшивих естетичних поглядах, котрі скривлюють і на фальшиві дороги зводять не тільки нашу критику, не тільки смак публіки, але й творчість самих писателів, котрим не раз ставиться естетичним гріхом таке, що в

ISSN 0130-528X • Українське літературознавство • 2026 • Випуск 91

великих літературах європейських перестало бути «каменем преткновенія» сто, двісті літ тому назад» [38, с. 16]. Зазвичай у людей так ведеться, що – чи то через недалекоглядність, чи то в силу несприятливих обставин, чи з інших причин – не завжди вчасно й належно оцінюють працю ближнього. Отож після чергового ювілею маємо за велику приємність і високу честь ушанувати копітке життя – доволі успішну і продуктивну багаторічну науково-педагогічну працю Л. Бондар, висловивши глибоку вдячність за її перманентний духово-творчий неспокій, за невтомну дослідницьку місію. Ми захоплюємося її невиправним життєвим ідеалізмом, людяністю, органічним філологічним мисленням, а також умінням навіть у пенсійному «екзилі» залишатися важливим – авторитетним – голосом інтелектуального життя філологічного факультету Львівського університету.

Насамкінець відзначимо, що осмислення творчих і наукових здобутків професіоналів, майстрів своєї справи, є важливим фактором належного пошанування людської праці й вагомим чинником поступу. Саме тому досвід наукової та педагогічної майстерності Л. Бондар заслуговує на уважне освоєння й використання у практиці сучасного й наступних поколінь. Тому на початках задля популяризації її наукового доробку та педагогічного досвіду можна було би укласти «Біобібліографічний покажчик», а згодом, можливо, поталанить зібрати жужмом бодай головні її праці під одним титулом і випустити у світ. Бо ж ідеї, концепти, гіпотези й проєкти на перспективу, які згенерувала за багаторічне професійне життя і генерує досі Л. Бондар, адже завжди прагнула, за виразистими словами Миколи Гудзія про академіка Олександра Білецького, «бути майстром літературної науки, а не її ремісником» [22, с. 7], будуть важливим дороговказом і джерелом натхнення і для фахівців, і для не одного неофіта філологічної наукової евристики.

Список використаної літератури

1. *Бондар Л.* Від романтизму до модернізму: «Непричесані думки» Івана Денисюка // Українське літературознавство. 2012. Вип. 75. С. 127–136.
2. *Бондар Л.* З науково-педагогічної спадщини Івана Овксентійовича Денисюка // Українське літературознавство. 2011. Вип. 73. С. 237–254.
3. *Бондар Л.* Іван Денисюк і сцена, на сцені, поза сценою // Іван Денисюк: Не попіл слів, а серця жар…: збірник наукових праць та матеріалів. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. С. 273–288. (Серія «Українська філологія: школи, постаті, проблеми». Вип. 17).
4. *Бондар Л.* Із когорти подвижників: Мирослав Мороз // Українське літературознавство. 2022. Вип. 81. С. 62–70.
5. *Бондар Л.* «Іскри вогню великого» (конспекти двох виступів професора Івана Денисюка) // Українське літературознавство. 2022. Вип. 86. С. 209–213.
6. *Бондар Л., Крохмальний Р.* Історія української літератури першої половини XIX століття: методичні вказівки, матеріали, рекомендації (для студентів філологічного факультету). Львів: Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 228 с.
7. *Бондар Л. П.* М. Возняк – рецензент творів Івана Франка // Академік М. Возняк і розвиток української національної культури. Тези. Наукові читання. Львів, 20 березня 1990 р. Львів: [ЛДУ ім. Івана Франка], 1990. С. 27–29.

8. *Бондар Л*. Паралелі: до історії кафедри української літератури (Роман Кудлик) // Українське літературознавство. 2025. Вип. 89–90. С. 221–225.
9. *Бондар Л.* Під знаком хреста: франкознавчі студії. Збірник статей. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2008. 228 с. (Серія «Франкознавчі студії». Вип. 4).
10. *Бондар Л*. Професор Андрій Скоць: шляхами франкіани // Скоць А. На шляху поступу: франкознавчі студії. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. С. 7–16.
11. *Бондар Л*. Роль міфо-поетичних образів і мотивів у художній структурі повісті М. Коцюбинського «Тіні забутих предків» // Сучасна філологічна наука в національному відродженні. Матеріали звітної наукової конференції викладачів, аспірантів, студентів, присвяченої пам'яті проф. Т. Комаринця. 5 травня 1992 р. Львів: ЛДУ ім. Івана Франка, 1994. С. 78–79.
12. *Бондар Л*. Три любовні історії Івана Франка. Дрогобич: Коло, 2007. 88 с.
13. *Бондар Л. П.* Українсько-білоруські літературні взаємини 1965–1975 рр. Київ: Наукова думка, 1977. 160 с.
14. *Бондар Л.* Універсум «Причинної» // Слово і Час. 2005. № 3. С. 3–13.
15. Бондар Л. Шевченків «Кобзар» 1840 року як естетичний та політичний феномен // Збірник праць кафедри української преси. Львів, 2001. Вип. 4–6. С. 351–362.
16. *Бондар Л.* Шевченкові присвяти // Слово і Час. 2009. № 3. С. 19–25.
17. *Бондар Л.* Шевченкознавчі студії професора А. Скоця // Скоць А. І. «Щоб слово пламенем взялось». Поетичний світ Тараса Шевченка: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. С. 5–13.
18. *[Бондар Л.].* Semper tiro у Франковій академії. Замість передмови – інтерв'ю. З Андрієм Скоцем розмовляла Лариса Бондар, директор Інституту франкознавства Львівського національного університету імені Івана Франка // Скоць А. Поеми Івана Франка: монографія. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. С. 5–11.
19. *Гарасим Я., Будний В*. Ex cathedra: Сучасне літературознавство у Львівському національному університеті імені Івана Франка (1998 – 2008) // Слово і Час. 2008. № 10. С. 5–21.
20. *Голод Р*. Тихо нести свій хрест // *Бондар Л.* Під знаком хреста: франкознавчі студії. Збірник статей. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2008. С. 215–224 (Серія «Франкознавчі студії». Вип. 4).
21. *Горблянський Ю.* Дослідниця згармонійованих екстрем (ювілейна сильветка на пошану Лариси Бондар) // Дзвін. 2016. № 6 (860). С. 205–208.
22. *Гудзій М*. Олександр Іванович Білецький // Білецький О. Зібрання праць у п'яти томах. Т. 1. Київ: Наукова думка, 1965. С. 7–25.
23. *Денисюк І.* Літературознавчі та фольклористичні праці: у 3 т., 4 кн. Львів, 2005.
24. *Денисюк І.* Франкова концепція національної літератури // Денисюк І. Літературознавчі та фольклористичні праці: у 3 т., 4 кн. Львів, 2005. Т. 2. Франкознавчі дослідження. С. 299–305.
25. *Денисюк І.* Франкознавство у Львівському університеті // Денисюк І. Літературознавчі та фольклористичні праці: у 3 т., 4 кн. Львів, 2005. Т. 2. Франкознавчі дослідження. С. 259–265.
26. *Ільницький М.* Післямова // Бондар Л. Три любовні історії Івана Франка. Дрогобич: Коло, 2007. С. 82–83.
27. *Корнійчук В.* Ліричний універсум Івана Франка: горизонти поетики. Монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2004. 448 с.

28. *Крохмальний Р.* Бондар Лариса Петрівна // Encyclopedia. Львівський національний університет імені Івана Франка: у 2 т. Т. І: А – К. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. С. 229.
29. Крохмальний Р. Розділ І. Літературний текст, концепти наукової комунікації та когерентність художніх образів // De nobis non nobis: українська філологія у просторі і часі: монографія / за ред. Володимира Микитюка. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2026. С. 17–57.
30. *Легкий М., Пилипчук С.* З останнього десятиліття франкознавства // Слово і Час. 2008. № 10. С. 21–31.
31. *Легкий М.* Проза Івана Франка: поетика, естетика, рецепція в критиці: монографія / наук. ред. Є. Нахлік; ДУ «Інститут Івана Франка НАН України»; Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2021. 608 с. («Франкознавча серія». Вип. 17).
32. *Легкий М.* Форми художнього викладу в малій прозі Івана Франка / відп. ред. Л. П. Бондар. Львів, 1999. 160 с. («Франкознавча серія». Вип. 2).
33. *Маслоу А.* Психологія науки: розвідка // Гуманістична психологія: антологія: у 3-х т. / упорядники й наукові редактори Р. Трач (США) і Г. Балл (Україна). Київ: Університетське вид-во «Пульсари», 2001. С. 180–187.
34. *Мельник Я.* І остатня часть дороги… Іван Франко: 1908–1916. Дрогобич: Коло, 2006. 439 с.
35. *Мельник Я.* Love stories Івана Франка: «Три жмутки» Лариси Бондар // Бондар Л. Три любовні історії Івана Франка. Дрогобич: Коло, 2007. С. 3–6.
36. *Микитюк В.* Іван Франко та Омелян Огоновський: мовчання і діалог. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2000. 188 с. (Серія «Франкознавчі студії». Вип. 1).
37. *Тихолоз Б.* Психодрама Івана Франка в дзеркалі рефлексійної поезії: студії. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2005. 180 с., іл. («Франкознавчі студії». Вип. 7).
38. *Франко І.* Задачі і метод історії літератури // Франко І. Зібрання творів: у 50 т. Т. 41: Літературно-критичні праці (1890-1910). Київ: Наукова думка, 1984. С. 7–16.

References

1. Bondar L. (2012). *Vid romantyzmu do modernizmu: «Neprychesani dumky» Ivana Denysiuka*. Ukrainian Literary Studies. Vyp. 75. 127–136 [in Ukrainian].
2. Bondar L. (2011). *Z naukovo-pedahohichnoyi spadshchyny Ivana Ovksentiyovycha Denysiuka*. Ukrainian Literary Studies. Vyp. 73. 237–254 [in Ukrainian].
3. Bondar L. (2018). *Ivan Denysiuk i stsena, na stseni, poza stsenoyu*. Ivan Denysiuk: Ne popil sliv, a sertsia zhar…: zbirnyk naukovykh prats ta materialiv. Lviv: LNU imeni Ivana Franka. 273–288. (Seriia «Ukrayinska filolohiya: shkoly, postati, problemy». Vyp. 17) [in Ukrainian].
4. Bondar L. (2022). *Iz kohorty podvyzhnykiv: Myroslav Moroz*. Ukrainian Literary Studies. Vyp. 81. 62–70 [in Ukrainian].
5. Bondar L. (2022). *«Iskry vohniu velykoho» (konspekty dvokh vystupiv profesora Ivana Denysiuka)*. Ukrainian Literary Studies. Vyp. 86. 209–213 [in Ukrainian].
6. Bondar L., Krokhmalnyi R. (2010). *Istoriya ukrayinskoyi literatury pershoyi polovyny XIX stolittia: metodychni vkazivky, materialy, rekomendatsiyi (dlia studentiv*

filolohichnoho fakultetu). Lviv: Vyd. tsentr LNU imeni Ivana Franka. 228 s. [in Ukrainian].
7. Bondar L. (1990). *P. M. Vozniak – retsenzent tvoriv Ivana Franka*. Akademik M. Vozniak i rozvytok ukrayinskoyi natsionalnoyi kultury. Tezy. Naukovi chytannia. Lviv, 20 bereznia 1990 r. Lviv: [LDU im. Ivana Franka]. 27–29 [in Ukrainian].
8. Bondar L. (2025). *Paraleli: do istoriyi kafedry ukrayinskoyi literatury (Roman Kudlyk)*. Ukrainian Literary Studies. Vyp. 89–90. 221–225 [in Ukrainian].
9. Bondar L. (2008). *Pid znakom khresta: frankoznavchi studiyi. Zbirnyk statei*. Lviv: LNU imeni Ivana Franka. 228 s. (Seriya «Frankoznavchi studiyi». Vyp. 4) [in Ukrainian].
10. Bondar L. (2017). *Profesor Andriy Skots: shliakhamy frankiany*. Skots A. Na shliakhu postupu: frankoznavchi studiyi. Lviv: LNU imeni Ivana Franka. 7–16 [in Ukrainian].
11. Bondar L. (1994). *Rol mifo-poetychnykh obraziv i motyviv u khudozhniy strukturi povisti M. Kotsiubynskoho «Tini zabutykh predkiv»*. Suchasna filolohichna nauka v natsionalnomu vidrodzhenni. Materialy zvitnoyi naukovoyi konferentsiyi vykladachiv, aspirantiv, studentiv, prysviachenoyi pamiati prof. T. Komaryntsia. 5 travnia 1992 r. Lviv: LDU im. Ivana Franka. 78–79 [in Ukrainian].
12. Bondar L. (2007). *Try liubovni istoriyi Ivana Franka*. Drohobych: Kolo. 88 s. [in Ukrainian].
13. Bondar L. P. (1977). *Ukrayinsko-biloruski literaturni vzayemyny 1965–1975 rr.* Kyyiv: Naukova dumka. 160 s. [in Ukrainian].
14. Bondar L. (2005). *Universum «Prychynnoyi»*. Slovo i Chas. № 3. 3–13 [in Ukrainian].
15. Bondar L. (2001). *Shevchenkiv «Kobzar» 1840 roku yak estetychnyi ta politychnyi fenomen*. Zbirnyk prats kafedry ukrayinskoyi presy. Lviv. Vyp. 4–6. 351–362 [in Ukrainian].
16. Bondar L. (2009). *Shevchenkovi prysviaty*. Slovo i Chas. № 3. 19–25 [in Ukrainian].
17. Bondar L. (2013). *Shevchenkoznavchi studiyi profesora A. Skotsia*. Skots A. I. «Shchob slovo plamenem vzialos». Poetychnyi svit Tarasa Shevchenka: monohrafiya. Lviv: LNU imeni Ivana Franka. 5–13 [in Ukrainian].
18. [Bondar L.]. (2002). *Semper tiro u Frankoviy akademiyi. Zamist peredmovy – intervyu. Z Andriyem Skotsem rozmovliala Larysa Bondar, dyrektor Instytutu frankoznavstva Lvivskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Franka*. Skots A. Poemy Ivana Franka: monohrafiya. Lviv: Vyd. tsentr LNU im. Ivana Franka. 5–11 [in Ukrainian].
19. Harasym Ya., Budnyi V. (2008). *Ex cathedra: Suchasne literaturoznavstvo u Lvivskomu natsionalnomu universyteti imeni Ivana Franka (1998–2008)*. Slovo i Chas. № 10. 5–21 [in Ukrainian].
20. Holod R. (2008). *Tykho nesty sviy khrest*. Bondar L. Pid znakom khresta: frankoznavchi studiyi. Zbirnyk statei. Lviv: LNU imeni Ivana Franka. 215–224. (Seriya «Frankoznavchi studiyi». Vyp. 4) [in Ukrainian].
21. Horblianskyi Yu. (2016). *Doslidnytsia zgharmoniyovanykh ekstrem (yuvileina sylvetka na poshanu Larysy Bondar)*. Dzvin. № 6 (860). 205–208 [in Ukrainian].
22. Hudziy M. (1965). *Oleksandr Ivanovych Biletskyi*. Biletskyi O. Zibrannia prats u pyaty tomakh. T. 1. Kyyiv: Naukova dumka. 7–25 [in Ukrainian].
23. Denysiuk I. (2005). *Literaturoznavchi ta folklorystychni pratsi: u 3 t., 4 kn.* Lviv [in Ukrainian].

24. Denysiuk I. (2005). *Frankova kontseptsiya natsionalnoyi literatury*. Denysiuk I. Literaturoznavchi ta folklorystychni pratsi: u 3 t., 4 kn. Lviv. T. 2. Frankoznavchi doslidzhennia. 299–305 [in Ukrainian].
25. Denysiuk I. (2005). *Frankoznavstvo u Lvivskomu universyteti*. Denysiuk I. Literaturoznavchi ta folklorystychni pratsi: u 3 t., 4 kn. Lviv. T. 2. Frankoznavchi doslidzhennia. 259–265 [in Ukrainian].
26. Ilnytskyi M. (2007). *Pisliamova*. Bondar L. Try liubovni istoriyi Ivana Franka. Drohobych: Kolo. 82–83 [in Ukrainian].
27. Korniychuk V. (2004). *Lirychnyi universum Ivana Franka: horyzonty poetyky. Monohrafiya*. Lviv: LNU imeni Ivana Franka. 448 s. [in Ukrainian].
28. Krokhmalnyi R. (2011). *Bondar Larysa Petrivna*. Encyclopedia. Lvivskyi natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka: u 2 t. T. I: A – K. Lviv: LNU imeni Ivana Franka. 229 [in Ukrainian].
29. Krokhmalnyi R. (2026). *Rozdil I. Literaturnyi tekst, kontsepty naukovoyi komunikatsiyi ta koherentnist khudozhnikh obraziv*. De nobis non nobis: ukrayinska filolohiya u prostori i chasi: monohrafiya / za red. Volodymyra Mykytiuka. Lviv: LNU imeni Ivana Franka. 17–57 [in Ukrainian].
30. Lehkyi M., Pylypchuk S. (2008). *Z ostannoho desiatylittia frankoznavstva*. Slovo i Chas. № 10. 21–31 [in Ukrainian].
31. Lehkyi M. (2021). *Proza Ivana Franka: poetyka, estetyka, retseptsiya v krytytsi: monohrafiya* / nauk. red. Ye. Nakhlik; DU «Instytut Ivana Franka NAN Ukrayiny»; Lvivskyi natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka. Lviv. 608 s. («Frankoznavcha seriya». Vyp. 17) [in Ukrainian].
32. Lehkyi M. (1999). *Formy khudozhnoho vykladu v maliy prozi Ivana Franka* / vidp. red. L. P. Bondar. Lviv. 160 s. («Frankoznavcha seriya». Vyp. 2) [in Ukrainian].
33. Maslou A. (2001). *Psykholohiya nauky: rozvidka*. Humanistychna psykholohiya: antolohiya: u 3-kh t. / uporiadnyky i naukovi redaktory R. Trach (SShA) i H. Ball (Ukrayina). Kyyiv: Universytetske vyd-vo «Pulsary». 180–187 [in Ukrainian].
34. Melnyk Ya. (2006). *I ostatnia chast dorohy… Ivan Franko: 1908–1916*. Drohobych: Kolo. 439 s. [in Ukrainian].
35. Melnyk Ya. (2007). *Love stories Ivana Franka: «Try zhmutky» Larysy Bondar*. Bondar L. Try liubovni istoriyi Ivana Franka. Drohobych: Kolo. 3–6 [in Ukrainian].
36. Mykytiuk V. (2000). *Ivan Franko ta Omelian Ohonovskyi: movchannia i dialoh*. Lviv: Vyd. tsentr LNU im. Ivana Franka. 188 s. (Seriya «Frankoznavchi studiyi». Vyp. 1) [in Ukrainian].
37. Tykholoz B. (2005). *Psykhodrama Ivana Franka v dzerkali refleksiynoyi poeziyi: studiyi*. Lviv: LNU imeni Ivana Franka. 180 s., il. («Frankoznavchi studiyi». Vyp. 7) [in Ukrainian].
38. Franko I. (1984). *Zadachi i metod istoriyi literatury*. Franko I. Zibrannia tvoriv: u 50 t. T. 41: Literaturno-krytychni pratsi (1890–1910). Kyyiv: Naukova dumka. 7–16 [in Ukrainian].

Юрій Горблянський – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури ім. акад. М. Возняка Львівського національного університету імені Івана Франка (вул. Університетська, 1, м. Львів, 79000, Україна).

Марина Кульчицька – кандидат філологічних наук, доцент кафедри українознавства та міжкультурної комунікації Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (вул. Клепарівська, 35, м. Львів, 79000, Україна).

Yuriy Horblyanskyi – Cand. Sc. (Philology), Associate Professor, Acad. M. Vozniak Department of Ukrainian Literature, Lviv Ivan Franko National University (1 Universytetska Str., Lviv, 79000, Ukraine).
ORCID: https://orcid.org/0009-0005-5740-1918.
E-mail: yuriy.horblianskyi@lnu.edu.ua
Maryna Kulchytska – Cand. Sc. (Philology), Associate Professor, Department of Ukrainian Studies and Intercultural Communication, Lviv State University of Life Safety (35 Kleparivska Str., Lviv, 79000, Ukraine).
ORCID: https://orcid.org/0000-0003-1344-9264.
E-mail: m.kulchytska@ldubgd.edu.ua